

Globalny kryzys znacznie zmienił poparcie dla demokracji i rynku, pokazuje raport EBOR

Spadek poparcia w Polsce oraz wśród innych nowych członków UE

W chwili, gdy światowa gospodarka staje twarzą w twarz z największym wyzwaniem od czasu Wielkiego Kryzysu, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju przedstawia nową, dosyć surową, analizę ukazującą jak dramatycznie, w efekcie kryzysu ekonomicznego, zmienia się poparcie dla demokracji i gospodarki rynkowej.

Raport EBORu - „Kryzys i Transformacja: Z perspektywy obywateli” analizuje przyczyny, które spowodowały znaczny spadek poparcia dla zasad demokracji oraz gospodarki rynkowej wśród nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej, takich jak: Węgry i inne nowe kraje członkowskie UE, a także zaskakujący wzrost tego poparcia w niektórych innych krajach.

Raport zostanie przedstawiony w Warszawie przez Erika Berglofa, Głównego Ekonomistę EBOR, 17 listopada 2011 r. w siedzibie Narodowego Banku Polskiego o godz. 14:00. W celu uzyskania dodatkowych informacji o prezentacji prosimy o kontakt z Agnieszką Rosłońską tel. 22 520 5700, email: roslonsa@ebrd.com.

W Polsce oraz innych krajach UE poparcie dla demokracji oraz gospodarki wolno rynkowej w 2010 r. było mniejsze niż w roku 2006 - wyjątek stanowi Bułgaria gdzie już w roku 2006 poparcie to było dosyć niskie.

„Transition Report 2011” („TR 2011”) analizuje wyczerpujące dane zawarte w badaniu przeprowadzonym na próbie ok. 39,000 osób, wybranych przede wszystkim w krajach wschodzącej Europy.

Trzeci z trylogii raportów „TransitionReports” ocenia wpływ kryzysu na region, w którym inwestuje EBOR, bada także, dlaczego kryzys wpłynął na zwykłe gospodarstwa domowe znacznie bardziej niż w krajach zachodnich (Rozdział 2) oraz analizuje przyczyny udanego rozwoju przedsiębiorczości w regionie transformacji (Rozdział 4).

Opierając się na zebranych danych „Transition Report” konkluduje, że podejście do demokracji oraz gospodarki wolnorynkowej można tłumaczyć doświadczeniami poszczególnych indywidualnych grup w trakcie trwania kryzysu (Rozdział 3).

Ludzie stają się mniej przychylni demokracji w sytuacji, gdy obecny kryzys dotknął ich znacznie bardziej w porównaniu do ich doświadczeń z poprzednich kryzysów. Wyniki raportu sugerują, że rynki oraz demokracja straciły na poparciu w krajach bardziej zaawansowanych ekonomicznie, ponieważ w trakcie tego kryzysu doświadczyły one większego pogorszenia się koniunktury niż w trakcie wcześniejszych okresów recesji, głównie we wczesnych latach '90. Dla porównania, obecny kryzys był znacznie łagodniej odczuwany w krajach WNP aniżeli recesja wywołana upadkiem komunizmu.

Raport znajduje także przekonujące dowody potwierdzające, że kryzys zmusił ludzi do "zwrócenia się przeciwko temu, co już mają". Ci, którzy żyli w społeczeństwach bardziej zorientowanych na demokrację, a zostali dotknięci kryzysem, stali się mniej chętni do wybierania gospodarki rynkowej i demokracji wobec innych systemów.

Z drugiej strony zaś, poparcie dla demokracji i rynku wzrosło, w niektórych wypadkach nawet znacznie, wśród mniej rozwiniętych gospodarek szczególnie w krajach byłego Związku Radzieckiego. Raport zaznacza: „Jest to szczególnie prawdziwe wśród dotkniętych kryzysem obywateli państw WNP, którzy dostrzegli znaczny stopień korupcji w swoich krajach. Możliwe, że wśród tych obywateli kryzys zniszczył jakakolwiek sympatię, którą mogli jeszcze żywić do systemu sterowanego przez państwo.”

Wnioski „Transition Report” pochodzą też z analizy danych zebranych w drugiej edycji raportu EBOR z cyklu "Badanie życia w regionie transformacji", który stanowił szczegółowy przegląd postaw ludzkich w regionie EBOR. Pierwsze takie badanie miało miejsce w 2006 r. a jego kolejna edycja została opublikowana w 2011 r., obejmując cały region wschodzącej Europy a także, dla porównania, kilka krajów Europy Zachodniej.

Według ostatniego badania kraje takie jak: Turcja, Czarnogóra, Mongolia, Uzbekistan, Albania i Tadżykistan pozostały wśród krajów regionu z najwyższym poparciem dla demokracji.

W nowym badaniu, dołączyły do nich Gruzja, Kazachstan, Białoruś a także Armenia, kraj, w którym zaobserwowano największy, bo aż 28 procentowy wzrost poparcia dla demokracji w ostatnich czterech latach, co przyczyniło się do przesunięcia Armenii na 2gie miejsce w regionie (z 26go), tuż za Tadżykistanem, który jest liderem regionu w 2010 r.

W krajach bardziej zaawansowanych poparcie dla demokracji spadło, szczególnie mocno w Słowacji (ponad 20 procent), Słowenii oraz na Węgrzech, W Polsce poparcie to spadło nieco mniej niż wśród innych nowych krajów członkowskich UE, ponieważ już w roku 2006 było ono na stosunkowo niskim poziomie.

„Transition Report” ukazuje także wpływ kryzysu na gospodarstwa domowe w regionie transformacji, podkreślając, że zwykli ludzie zostali dotknięci kryzysem znacznie mocniej niż ich odpowiednicy w Zachodniej Europie.

Znaczne zmniejszenie konsumpcji w regionie EBOR może być skutkiem bardziej dotkliwych zmian takich jak redukcja zatrudnienia czy mniej korzystne zabezpieczenia społeczne dostępne w wschodzącej Europie a mogące ochronić obywateli przed pogorszeniem się ich sytuacji osobistej.

Raport wskazuje także na akcje kredytowe banków, kładąc nacisk szczególnie na kredyty zaciągnięte przed kryzysem, które mogły przyczynić się do tego, że gospodarstwa domowe w regionie transformacji stały się bardziej narażone na skutki kryzysu.

W raporcie ukazano także, że, podczas gdy, kredyty hipoteczne wspierały konsumpcję w czasie kryzysu na Zachodzie, to w regionie transformacji miały wręcz odwrotny skutek, trend ten jest bezpośrednio powiązany z zaciąganiem kredytów hipotecznych w walucie obcej w krajach, które doświadczyły znacznej deprecjacji swoich walut.

Rozdział raportu poświęcony czynnikom, które wspierają przedsiębiorczość ukazuje, że kobiety, w znacznie mniejszym stopniu niż mężczyźni, są skłonne do zakładania własnych firm co wcale nie oznacza, że w mniejszym stopniu odnoszą sukces, kiedy już spróbują. Raport podsuwa, więc wniosek, że może być to dobry powód do promowania odpowiedniej polityki zachęcającej kobiety do zakładania własnych firm.

Prosimy także o zapoznanie się z rozdziałami raportu poświęconymi indywidualnym ocenom państw, w których EBOR inwestuje.

EBOR, utworzony przez 61 państw oraz dwie instytucje międzyrządowe, wspiera rozwój gospodarek rynkowych oraz demokracji w krajach Europy Centralnej oraz Centralnej Azji. Można nas znaleźć na: www.eberd.com, Facebook oraz na Twitter.

Kontakt: Anthony Williams Tel:+44 20 7338 6997 williams@ebrd.com